

Ennakoäänestys- ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastaminen

327/00.00.00/2018

KVAAL 22.05.2019 § 20

Lisätiedot:

kaupunginlakimies Lena Filipsson-Korento, puh. 050 354 0121
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Keskusvaalilautakunta päätti kokouksessaan 13.12.2018 (§ 18), että ennakoäänestysasiakirjojen valmistava tarkastaminen hoidetaan keskusvaalilautakunnan sihteerin valvonnassa kaupunginkanslian henkilökunnan voimin.

Ennakoäänestysasiakirjojen tarkastamisprosessiin kuuluu lähetekuorten tarkastaminen ja lajittelu äänestysalueittain, niiden avaaminen, lähetekirjeiden ja vaalikuorien tarkastaminen vaalikuoria avaamatta sekä niiden ennakoäänestysten merkitseminen äänioikeusrekisteriin, joita ei ole sinne merkitty jo ennakoäänestyspaikassa.

Kirjeäänestysasiakirjojen tarkastamisen jälkeen keskusvaalilautakunnan on lisäksi vaalisalaisuus säilyttäen avattava hyväksytyt kirjeäänestyksen vaalikuoret, leimattava niissä olevat äänestysliput ja suljettava leimatut äänestysliput vaalikuoriin. Tarkastamis- ja hyväksymisprosessin sujumuuden vuoksi ehdotettiin, että kaupunginkanslian henkilökunta hoitaa myös hyväksyttävissä olevien (selvien) äänestyslippujen leimaamisen ym. ennen keskusvaalilautakunnan perjantain lakisääteistä kokousta. Keskusvaalilautakunta valtuutti kokouksessaan 13.12.2018 (§ 18) keskusvaalilautakunnan sihteerin, Gun Söderlundin, Mattias Karlssonin, Karola Nymanin, Carola Hedmanin ja Monica Sonckin käsittelemään kirjeäänestysasiakirjat OM:n vaaliohjeissa erikseen ohjeistamalla tavalla.

Varsinaiset ratkaisut, muun muassa kaikki huomioon ottamatta jättämiset on tehtävä keskusvaalilautakunnan päätösvaltaisessa kokoonpanossa. Keskusvaalilautakunnalle tuodaan myös muut epäselvät tapaukset.

Keskusvaalilautakunnan päätettäväksi esitettävät ennakoäänestykset:

1)

Kirjeäänestyksessä on todistajana toiminut henkilö, joka saadun selvityksen perusteella on **liitteessä** kohdassa 1) mainitun äänestäjän aviopuoliso. Vaalilain 66 d §:n 5 momentin mukaan kirjeäänestystä toimitettaessa on samanaikaisesti oltava paikalla äänestäjän lisäksi kaksi 18 vuotta täyttänyt henkilöä todistajana. Todistajana ei voi toimia äänestäjän puoliso, lapsi tai vanhempi eikä ehdokas tai tämän lähisukulainen. Vaalilain 66 g §:n 2 momentin mukaan kirjeäänestys on jätettävä huomioon ottamatta, jos kirjeäänestyksen lähetekirjeestä puuttuvat 66 d §:n 5 momentissa tarkoitetujen kirjeäänestyksen todistajien allekirjoitukset.

Koska kirjeäänestyksen lähetekirjeessä on todistajana vain yksi hyväksyttävä allekirjoitus, ehdotetaan, että *äänestys jätetään huomioon ottamatta*.

2)

Ulkomailta saapuneesta rekisteröimättömästä ennakoäänestyksestä puuttuu äänestäjän allekirjoitus. Vaalilain 63 §:n mukaan äänestys on jätettävä huomioon ottamatta, jos lähetekirje on niin puutteellinen tai epäselvä, ettei varmasti voida vakuuttua, onko äänestys tapahtunut laissa säädetyin tavoin, tai päätellä, kuka on äänestänyt.

Vaaliohjeissa mainittujen oikeustapausten perusteella (s. 58–59) ehdotetaan, että *äänestys jätetään huomioon ottamatta*.

3)

Europarlamenttivaalien kirjeäänestyksen lähetekirjeessä on äänestyspäiväksi merkitty 31.3.2019, eli ennen kuin ehdokasnumerot oli annettu. Äänestys vaikuttaa kuitenkin muutoin olevan kunnossa ja postileiman päivämäärä on 13.5.2019. Vaaliohjeiden mukaan (s. 74) jokin vähäinen tai epäolennainen puutteellisuus lähetekirjeessä ei välttämättä aiheuta huomioon ottamatta jättämistä.

Pelkästään päiväystä koskevaa virhettä voidaan katsoa niin epäolennaiseksi seikaksi, ettei se yksistään aiheuta huomioon ottamatta jättämistä. Sen vuoksi ehdotetaan, että *äänestys hyväksytään ja merkitään äänioikeustietojärjestelmään*.

Muuta:

Todettakoon lisäksi, että keskusvaalilautakunnalle on muiden EU-vaalien kirjeäänestysten seassa saapunut eduskuntavaaleihin kuuluva kirjeäänestys, joka vasta avaamisen jälkeen huomattiin annetun eduskuntavaaleissa (lomakkeen, päiväyksen ja postileiman perusteella). Eduskuntavaalien vaaliohjeiden mukaan lähetekirje jätetään huomioon ottamatta ja arkistoidaan, kunnes seuraavat eduskuntavaalit on toimitettu. Kirjeäänestys siirretään eduskuntavaalien asiakirjojen yhteyteen.

Kauniaisten ennakoäänestyspaikassa kävi 21.5.2019 äänestäjä aikeissa äänestää EU-vaaleissa. Äänestyslipun leimaamisen jälkeen äänioikeustietojärjestelmä kuitenkin ilmoitti, että äänestäjä oli jo äänestänyt 16.5.2019 Espoossa. Varsin iäkäs äänestäjä väitti, että oli unohtanut/ei muistanut tätä. Äänestäjä oli yksin paikalla ilman avustajaa.

Rikoslain 14 luvun 3 §:n se joka yleisissä vaaleissa tai yleisessä äänestyksessä äänestää ilman äänioikeutta, toisen nimissä tai useamman kuin yhden kerran, on tuomittava vilpillisestä äänestämisestä sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi. Yritys on rangaistava.

Presidentinvaalissa 2012 keskusvaalilautakunta teki tutkintapyynnön kahdesti äänestämisestä. Eräs todennäköisesti laitoksessa äänestänyt henkilö äänesti kahteen kertaan. Asia ilmeni toisen ennakoäänestyksen saavuttua. 30.1.2012 saapui käsin kirjoitettu lähetekirje, joka ollessaan kunnossa merkittiin ääni oikeusrekisteriin. 1.2.2012 saapui toinen käsin kirjoitettu lähetekirje saman äänestäjän tiedoilla, jota ei siis enää voitu merkitä rekisteriin. Äänestykset oli toimitettu 25.1.2012 ja 30.1.2012. Käsialan perusteella oli voinut olla samasta henkilöstä kyse, vaikkei käsiala ollutkaan ihan samannäköinen molemmissa lähetekirjeissä. Vaalitoimitsija lienee kummas-

sakin ollut sama, mutta asiaa ei sen kummemmin voitu tarkistaa koska paikkakunta ei ollut tiedossa. Keskusvaalilautakunta päätti 1.2.2012 (§ 14) jättää jälkimmäisen ennakkoäänestyksen huomioon ottamatta sekä päätti äänestyksen (3–2) jälkeen ilmoittaa asiasta poliisille. Tutkintapyyntö tehtiin vaalien jälkeen, mutta sen jälkeen asiasta ei kuulunut mitään.

Erona tässä tapauksessa on siis se, että nyt kyse on pelkästä, mahdollisesti viattomasta, yrityksestä.

Ehdotus:

Keskusvaalilautakunta päättää jättää huomioon ottamatta **liitteestä** kohdista 1–2 ilmenevät äänestykset. Huomioon ottamatta jätetyt äänestykset lähetekirjeineen ja -kuorineen sekä avaamattomine vaalikuorineen liitetään pöytäkirjaan. Äänioikeusrekisteriin/vaaliluetteloon ei tehdä merkintää.

Keskusvaalilautakunta päättää hyväksyä liitteestä kohdasta 3 ilmenevän äänestyksen ja merkitä se äänioikeustietojärjestelmään ja tarvittaessa myös vaaliluetteloon.

Keskusvaalilautakunta päättää jättää tutkintapyyntönsä jättämistä koskevan asian pöydälle seuraavaan kokoukseen.

.....

Esittelijä muutti päätösehdotustaan tutkintapyyntönsä jättämistä koskevan asian osalta ja ehdotti, että tässä tapauksessa ei tehdä tutkintapyyntöä.

Päätös:

Keskusvaalilautakunta päätti jättää huomioon ottamatta **liitteestä** kohdista 1–2 ilmenevät äänestykset. Huomioon ottamatta jätetyt äänestykset lähetekirjeineen ja -kuorineen sekä avaamattomine vaalikuorineen liitetään pöytäkirjaan. Äänioikeusrekisteriin/vaaliluetteloon ei tehdä merkintää.

Keskusvaalilautakunta päätti hyväksyä liitteestä kohdasta 3 ilmenevän äänestyksen ja merkitä se äänioikeustietojärjestelmään ja tarvittaessa myös vaaliluetteloon.

Keskusvaalilautakunta päätti olla tekemättä tutkintapyyntöä.